

Наркомафията в Латинска Америка – общоцивизационен проблем

Иван Китов

Пред развитието на демократичните процеси в Латинска Америка стои въпросът за унищожаването на една паразитираща структура в обществото, формирала се в годините на диктатурите – *наркомафията*. През 90-те години на XX век тя излиза от сянката на нелегалността и се превръща в глобален проблем не само за континента, но и за съвременната цивилизация.

Независимо от мерките, чрез които правителствата правят опити за провеждането на ефективен контрол дори с участието на военните, търговията с наркотици е във възход. Специалистите оценяват, че това е най – успешното незаконно предприятие в света, което ежегодно отчита приход между 200 и 300 млрд. долара¹. Само в Латинска Америка оборотът се изчислява на 80 млрд. долара². Няколко фактора определят водещата роля на наркобизнеса сред проблемите на латиноамериканските общества: икономическото развитие, социалното неравенство и невъзможността да се преодолеят политическите стереотипи, трупани през годините, които да променят отношението към наркопроизводството и наркотрафика.

Организацията на производството и разпространението на наркотици се осъществява от няколко мощни картела в района на Карибския басейн и в някои от държавите във вътрешността на континента. *Основните центрове* са базирани в *Боливия, Венецуела, Колумбия, Мексико и Перу*. Други страни като *Панама, Хаити и Доминиканската Република* се явяват предпочитани *експортни бази* на наркотрафикантите. Една от причините за доминиращата роля на наркомафията в посочените държави е близостта им със САЩ. Според доклада на Агенцията за борба с наркотиците, Съединените щати са най-големият потребител на наркотици в света³.

Стратегическото разположение на *Колумбия* я прави логичен център за трафика на наркотици. Тъй като тя граничи с брегове на Тихия океан и Карибско море, разполага с богато разнообразие от въздушни и морски контрабандни маршрути. Търговията се осъществява чрез превозвачи, наети от трафикантите, които пренасят суровия продукт от Перу и Боливия по суша, вода и въздух до големи скрити лаборатории, далече от районите за отглеждане на кока, където тя се преработва в кокаин *хидрохлорид (HCl)* – белия кристален прах, който обикновено се продава на потребителите и се експортира в САЩ и Европа.

Колумбийските групировки за трафик на наркотици имат отлично изградени *структури в САЩ*. Те са организирани в “*клетки*”, които действат на определена географска територия. Тъй като тези *клетки* са базирани на основата на семейни връзки, външните хора, опитващи се да проникнат в нея поемат голям риск за живота си. Някои *клетки* се специализират в определена област на търговията с наркотици, като например транспортиране, складиране, продажба на едро и пране на пари. Всяка структура, която може да се състои от десет или повече работника действа с нищожна информация за другите организации. По този начин ако една от клетките бъде разкрита дейността на останалите няма да бъде застрашена⁴.

Доминацията в търговията с психотропни вещества е в ръцете на организирани криминални групировки с главен център *картела Меделин, Колумбия*. Той се ръководи от жестоки наркобарони като *братята Очоа, Хосе Родригез Гача, Кар-*

лос Ледер, Пабло Ескобар. Те разпрострират мрежите си за търговията с наркотици и в Колумбия и в САЩ с пословична строгост и прецизност. Както е общоприетата практика, криминалните лидери си осигуряват безопасно поле за действие чрез подкупи, заплахи и дори убийства.

В края на 80-те и началото на 90-те години на XX век полицейските сили на *Колумбийската Национална Полиция* подемат истинска правителствена война срещу наркомафиотите, успяват да проведат успешна акция и да изправят пред съда, един по един, босовете на най – жестоката организирана криминална групировка в историята. През декември 1990 г. се предава Фабио Очоа, след два месеца брат му Хуан Давид, а през лятото доброволно се предава и Пабло Ескобар с няколко от най-приближените му. След няколко месеца, наркобароните организират бягството на Ескобар от затвора. Скандалът, който избухва изважда на бял свят факти, които поставят под съмнение възможностите и желанието на властта да се справи с наркобароните: оказва се, че затворниците носят оръжие, свободно се предвижват в поделенията на затвора и не е проблем да се осигури бягството на всеки един от тях⁵. След смъртта на Пабло Ескобар през декември 1993 г. картелът *Меделин* остава без стабилен организационен център.

До средата на 90-те години наркотрафикантските организации от Колумбия, известни като *мафията Кали*, господстват на международния пазар за кокаин. Картелът е сдружение на пет независими трафикантски организации и се счита за главен доставчик на кокаин за САЩ и Европа, и за най – мощната трафикантска организация в света през този период⁶. Въпреки че някои криминални фигури продължават да играят важна роля на световния пазар, събитията през втората половина на десетилетието ускоряват западането на картела. Залавянето на братята Родригез – Орехуела през 1995 г, обезглавява картела за дълго време. Смъртта на друг водач - Хосе Сантакруз Лонодоно през март 1996 г. допълнително разклаща структурите. Накрая предаването на “Пачо” Ерера през септември 1996 г. дестабилизира за дълго организацията⁷. С отсъствието на тези мощни наркобарони търговията с наркотици става по–слабо централизирана.

Властта бързо преминава в ръцете на опитни трафиканти, които изплуват от сянката на големите босове от Кали. През втората половина на 90-те години тяхната роля в трафика с наркотици се увеличава неимоверно много. ***Властта, която имат, започва да съперничи с местните държавни организации.***

Тези нови наркобарони развиват дейността си главно от два колумбийски региона. Единият е южният - Valle del Cauca, чиято столица е град Кали, разположен на югоизточния бряг на Колумбия. Вторият район е северният Карибски бряг. Въпреки че трафикантите в тези региони действат независимо от картела Кали, те все пак остават много мощни и работейки със своите партньори в Мексико, контролират по–голямата част от продукцията и търговията на кокаин.

Мексико също е в наркобизнеса от много години. Мексикански престъпни елементи се занимават с трафик на наркотици, както и с много други форми на контрабанда. През 70-те и 80-те години техният трафик се състои главно от марихуана и хероин. В края на 80-те и началото на 90-те години силният натиск на закона в Карибския регион и южна Флорида, принуждават колумбийските трафиканти на кокаин да прекарват през Мексико все повече от своите пратки⁸. Няколко фактора правят Мексико привлекателна дестинация за трафика на наркотици: първо, границата със САЩ, дълга 2000 мили е с изключително труден терен, което я прави трудна за контролиране; второ, природата с множество планински райони, дава идеални възможности за отглеждането, преработката и производството на психотропни вещества; трето и не на последно място са наличието на мощни органи-

зирани криминални групировки, които успешно се възползват от слабостите в националните закони и съдебната система.

Близо 2/3 от кокаина в САЩ минава през американско – мексиканската граница⁹. Обикновено големите пратки кокаин се транспортират от Колумбия чрез кораби и моторници и се разтоварват в пристанищните градове на Мексико. Кокаинът минава през Мексико и се складира в градовете *Гуадалахара* и *Хуарес*, които са операционни бази на главните мексикански групировки. В началото те осигуряват само транспорта през границата. В края на 80-те и началото на 90-те години обаче мексиканската мафия става по-мощна и организирана: тя може да достави наркотици не само през границата, но и по цялата територия на САЩ.

Бразилия играе все по-решаваща роля в транзита на наркотици. Според източници на DEA страната има сериозно участие в добиването на кокаинов хидрохлорид. В провинция Акре, на границата с Перу и Боливия, се появяват центрове за преработка на кока, внасяна от тези страни. Участието на Бразилия в производството и трафика на психотропни вещества е улеснено поради слабия контрол по нейните граници с ключовите държави, свързани с контрабандата на наркотици – Боливия, Венецуела, Колумбия и Перу.

След военния преврат през юли 1980 г. ген. Марсиа Меса установява в **Боливия**, управление изцяло зависимо от наркомафията. За да си осигури “мълчанието и подчинението” на най-верните си съратници, генералът раздава от 100 до 2 000 долара награди “за вярност”¹⁰. Държавата отглежда 70 000 хиляди хектара кока, като печалбите от нея са около 3-4 млрд. долара годишно. Постъпленията се “изпират” от *Централната банка* чрез доларовия пазар “*Болзин*”¹¹. От 1985 г. *Централната банка* има законно право да не се интересува от произхода на внасяните в нея долари. При слабо развити клонове на стопанството, *икономиката на тази страна разчита изключително на производството на кока*. След “залеза” на *карте-ла Кали* – Боливия значително увеличи производството на кокаинов хидрохлорид (HCl). Според информацията през 1995 г. 61% от заловения кокаин е HCl. За сравнение през 1994 г. процентите са “едва” девет¹².

От световен доставчик на олово Боливия се преквалифицира в световен доставчик на кокаин. Обвързана с международния наркобизнес страната не е в състояние вече сама да решава проблема с мафията *на национално равнище*. Това е износът, срещу който държавата може да получи така необходимите за оцеляването на народа долари. **Наркоориентацията на боливийската икономика** през 90-те години може да се окаже окончателна, тъй като страната няма друг, по-доходен износ, а и средствата от наркоизноса се реинвестират в наркопроизводството.

Резултатът от подобно обезкървяване на икономиката води до големи социални сътресения, които дестабилизируют и други държави в района.

Перу също е засегнато от наркобизнеса. Страната произвежда кока приблизително колкото Боливия. Местните трафиканти транспортират готовата продукция по въздух до Колумбия, откъдето тя тръгва по мрежата. В последно време, заради засиления въздушен контрол осъществяван от *Перуанските военновъздушни сили (FAP)* се използват наземни маршрути, разположени около бразилската и колумбийската граница. В резултат на тази стратегия разкритите полети от Перу до Колумбия през 1995 г. значително намаляват в сравнение с 1994г¹³. Според разузнаването през 1995 г. цената на коката значително спада, но през 1996 г. отново достигна изходната си цена от 1994 г¹⁴. Показателите сочат, че независимо от временните мерки, предприети от FAP е необходима по – дългосрочна стратегия за пресичането на наркотрафика.

В средата на 90-те години президентът А. Фухимори успява да получи съдействи-

вието на военните за няколко успешни акции срещу терористичната организация “Сендеро луминосо”, също ангажирана в наркопроизводството. Финансовите възможности на Перу обаче не позволяват на правителството да се справи с наркомафията и наркопроизводството.

Венецуела, която с върхове и спадове успява да използва нефтените си находища, за да крепи икономиката си, не произвежда и не обработва кока. Тя се превръща в любимо място за *транзитно преминаване на търговци на наркотици* по пътя за Европа и САЩ. Страната има голям дял и в трафика на химически вещества и пране на пари.

През последното десетилетие на века трафикантите използват своите пазарни канали за кокаин за разширяването на търговията с хероин. Днес отглеждането на опиумен мак и трафика на хероин са съществена част от дейността им. Опиумният мак се отглежда по източните склонове на Централните Анди, в централната част на Колумбия. Фермерите работят по сключен договор с определени трафиканти. Според този договор наркокартелите осигуряват на фермерите семената и селскостопанските средства, необходими за отглеждането на опиумен мак.

В орбитата на световния наркобизнес е и **Хондурас**, в който живее един от лидерите на Меделин – Рамон Мата Балестерос. Неговото име се свързва с широкомасщабна филантропна дейност, която му осигурява безпрепятствено пребиваване в страната. Той финансира болници, училища, ферми. Превръща се почти в национален герой в лицето на бедните хондурасци, които всяка неделя се редят на дълги опашки пред дома му за да получат щедро даряваните от него 50 доларови банкноти. Личното богатство на Мата надхвърля националния доход на Хондурас. По думите на един от местните политици петгодишна работа в наркомафията осигурява средства, “с които могат да купят целият офицерски корпус и огромна част от Националното събрание”¹⁵. Когато най-после хондураската армия и специализираните части на ЦРУ хващат Мата и го изпращат в щатския затвор в Илинойс, на другия ден двехилядна тълпа студенти и бедняци скандират пред посолството на САЩ “Mata-si] Gringos-no”!

Икономическата нестабилност в региона спомага функционирането на системата за производство и разпространение на наркотици. Констатацията за икономическото положение на континента отдавна е обобщена с пословичната фраза: “*Латинска Америка се превърна в гробище за икономически стратегии!* “. Да припомним, че от на ХУХ век до 30-те години на ХХ век Латинска Америка е източник на важни суровини и материали, необходими за бързо развиващите се индустриални държави. Постъпленията от износа обаче, много рядко влизат в хазните на държавите. През 40-те години на века износет на петрол от Перу се осъществява от Американската компания “Интернешънъл петролеум “. Индустриалният Запад осигурява огромната си нужда от тази суровина чрез компании като “Стандарт Ойл “ и “Шел “, които се сдобиват с монополни права над латиноамериканските находища. Бананановата империя “Юнайтед Фрут “ буквално създава своя държава” на територията на Гватемала. Неофициалното поддържане на диктаторските режими през 70-те и 80-те години под официалното мото - “борба с комунизма” забавя процеса на демократизация в държавите от Латинска Америка¹⁶.

Основен признак на икономическата безпомощност на латиноамериканските държави е **инфлацията**. В началото на 90-те години на ХХ в. тя надхвърля 1500%¹⁷ средно за Латинска Америка.

Инфлационни нива в някои държави от и Латинска Америка в нач. на 90-те в %	
Боливия	317.9
Аржентина	395.2
Перу	233.9
Колумбия	24.8
Панама	2.3
Мексико	70.3
Венецуела	19.3
Бразилия	284.3

Данните от таблицата показват, че инфлационните процеси в Латинска Америка са сериозни. Прави впечатление, че държави като Колумбия и Мексико поддържат сравнително “нисък” ръст на инфлация, което, по неофициални данни се дължи на приходите от наркобизнеса.

През последното десетилетие на миналия век държавите в региона значително увеличават износа и намаляват вноса. Тази мярка, обаче не се отразява благоприятно на платежният баланс, понеже все по-малко средства се насочват към секторите обслужващи вътрешния пазар. Опит на правителствата да разрешат проблемите е проведената *среща на високо равнище през 1992 г. в Сан Антонио – САЩ* на държавни представители от Мексико, Еквадор и Венецуела, Боливия, Перу, Колумбия и САЩ. Дебатите завършват с приемането на *Закон за Търговски Преференции, известен също като Андската инициатива*¹⁸. С ратифицирането на този закон, латиноамериканските стоки се освобождават от мита в продължение на 10 години. По този начин южноамериканската продукция би трябвало да стане конкурентноспособна на американския пазар. По замисъл тази идея е в духа на разбирателството и сътрудничеството, но традиционните производства на държавите в региона се експлоатират от **транснационалните корпорации** като United Fruit, Shell и др. Затова тази мярка единствено ще увеличи приходите от данъци, **но големият пай от печалбите ще остане за чуждестранните компании.**

Правителствата нямат алтернативна инвестиционна политика. Това е така, понеже *привлекателните отрасли отдавна не са в прерогативите на официалната власт.* Друга причина за ускоряването на инфлационните процеси е *фискалната криза.* Тя се дължи на малките обществени спестявания, които не могат да финансират инвестирането. То, от своя страна, разчита на външни и вътрешни заеми, за да финансира този дефицит с помощта на кредити.

Финансовите, икономическите и социалните кризи през 80-те доказват *неефективността на политиката на МВФ* по план “Бейкър”, а последните години поставят под съмнение и следващия план “Брейди”¹⁹. Последната правителствена криза в Аржентина, в края на 2001 г. и последвалите социални протести за пореден път доказват, че **неолибералната политика не може да бъде прилагана към икономиките на слаборазвитите държави без оглед на националните специфики.** Масово налаганата децентрализация от МВФ води до политически вакуум, който задълбочава социалната нестабилност и увеличава насилието в държавите.

Ерозията на морала на общественно-политическите елити е още една важна причина за застрашително намаляващия авторитет на държавните институции. Прогресът на съвременната цивилизация, става твърде съмнителен, щом в повечето случаи се извършва без морал. Държавните служители са корумпирани. Управляващият елит – също. Наследството от десетилетията диктатури, през които политическият елит е мисли единствено за собствените си интереси, а не за просперитета на нацията днес дава своите грозни плодове. Президентите не служат на народа си, а го използват²⁰. И тъй като тяхната личност олицетворява и лицето на държавата и системата, липсата на морал в управлението води до анархия.

В теоретичен план “достойнството на човешката личност е в центъра на всички наши грижи”, утвърждава бившият президент на Венесуела - Рафаел Калдера. Концепцията на християн-демократите е, че “не се задоволяват с материалното, а издигат духовното като позитивно начало, стимулиращо стремежите на човека към по-добра съдба”²¹. В действителност президентската институция, която е най-засегната от корупци, демонстрира първенството на *финансовите пред духовните ценности*.

През 1989 г. става известно, че кампанията на *боливийският президент Хайме Пас Замора* е субсидирана от наркомафията²². Като резултат, за шеф на боливийските специални части за борба с наркотиците е назначен известния търговец на наркотици Фаустино Рико Тобо. За министри са назначени също някои известни наркотрафиканти. Американската военна намеса през 1991 г., накара боливийския президент да отмени тези назначения, а в началото на 1995 г. много от наркобосовете бяха екстрадирани в САЩ, където са осъдени.

През 1992 г. бразилският президент Фернандо Колор де Мело е обвинен за присвояване на 6.5 млн. долара²³. Парите са взети от специален фонд, създаден от бизнесмени като благодарност за президентското благоволение. Ф. Колор е освободен от поста, който заема, поради липса на доказателства.

В края на 1992 г. *президентът на Венесуела Карлос Перес* е обвинен в корупция, арестуван е заедно с още двама свои министри – Рейналдо Фигерето и Алехандро Исагирре и свален от поста. Едва през 1996 г. е осъден на 28 месеца затвор, но поради преклонната му възраст му е наложен домашен арест²⁴.

Перуанският президент Алан Гарсия е поредната политическа фигура, замесена в скандал за корупция. През 1993 г. той е подведен под отговорност за незаконно забогатяване²⁵. За да се спаси от затвор, емигрира в Колумбия. Следващият *президент на Перу, Алберто Фухимори*, който с твърда ръка успява за кратко да стабилизира страната, също попада под ударите на закона. Човекът, който идва на власт за да спаси страната от терора на “Сендеро Луминосо” и “Тупак Амару”, който през 1993 г. е избран за “личност на годината” е свален през 1999 г. по обвинения в *поръчкови убийства*. След излизането на заповедта за ареста му, А. Фухимори се укрива при родителите си в Япония²⁶.

През 1993 г. името на *панамския президент Гилермо Ендара* гръмна с наркоскандал. Неговата правна фирма е свързана с двама кубино – американци, обвинени в износа на 75 тона кокаин за САЩ²⁷. Аугусто Фалкон и Салвадор Маглуа наемат фирмата на Г. Ендара през 1980 г. за основаването на 6 корпорации за раковини. Според американските власти те са предназначени за прането на пари от наркотици. Последствия за президента обаче липсват, властта заличава следите на властимащите.

Грандиозен скандал разтърсва *Колумбия* през 1995 г. *Президентът Ернесто Сампер* е обвинен, че приема дарение в размер на 6,1 млн. долара от *наркокарте-*

ла Кали, по време на кампанията си през 1994 г. В резултат на 14 – месечно разследване на главният прокурор Алфонсо Валдивieso, връзките на Сампер с наркотрафикантските организации са доказани и колумбийският президент е официално обвинен в незаконно забогатяване, измама, прикриване на престъпления и фалшифициране на документи. В хода на разследването, притиснат от фактите Сампер признава, че се е възползвал от субсидиите, но не е знаел, че парите идват именно от наркомафията. Независимо от многото и категорични обвинения, на 12 юни 1996 г. долната камара на колумбийския конгрес признава Е. Сампер за *невинен* със 111 срещу 43 гласа по обвиненията в корупция²⁸.

Колумбийските средства за масова информация наричат дебатите в Конгреса *съд на столетието*, защото за първи път в историята на страната действащ президент е подложен на импичмънт. Снемането на обвиненията от Е. Сампер не учудва никого, тъй като либералната партия на президента доминира в конгреса, а срещу повече от една десета депутати, от 165-членната камара, са повдигнати обвинения в корупция. Дебатите в Конгреса продължават 14 дни и са наречени от противници на Е. Сампер: *“Фарс, който е предназначен да прикрие престъпленията извършени от Ернесто Сампер”*²⁹. По този повод известният колумбийски Нобелист, Габриел Гарсия Маркес казва: *“Това е необичайна ситуация на социално “замърсяване” и изисква необичайно решение”*³⁰. Решението е да се забрави!

Президентът на Хаити – Жан Бертран Аристид е поредния държавен глава, обвинен във *взимане на подкупи*. Според информатор на Агенцията за Борба с Наркотиците (DEA), той взима подкупи от лидерите на колумбийските наркокартели, за да осигури маршрути за трафик на кокаин през Хаити до САЩ³¹. Информаторът, представящ себе си за бивш адютант на Пабло Ескобар заявява, че Аристид е взел куфарче пълно с няколко хиляди долара от куриер на *картела Меделин* през 1991 г. Според същия източник, висши служители в администрацията на Аристид, също взимат подкупи. През септември 1994 г. правосъдния департамент на Хаити отказва молбата на служители на DEA от Маями, да разпита Аристид относно твърденията за подкупите. Разбира се Жан Бертран отрича някога да е взимал пари от колумбийските картели, а негов говорител нарича историята на информатора “глупост”. Президентът запазва поста си, но вярата в светостта на президентската институция е изчезнала.

През 1996 г. е обвинен във връзки с наркомафията и арестуван *председателят на колумбийската долна камара Алваро Бенети*. *Дори самият генерален прокурор на Колумбия Орландо Васкес Веласкес е обвинен, че е взел чек от картела Кали*.

Армията също затъва все повече в наркоскандали и корупция. В Мексико са арестувани Генерал Хосе Исус Готиерес Ребольо и армейски генерал Алфредо Навара Лара – едни от яростните борци срещу наркомафията по обвинения в приемане на подкупи за защита на наркотрафикантски организации³². Друг арестуван по обвинения във връзка с наркомафията е лейтенант Франсиско Бехос Камачо, началник на федералната полиция в щата Халиско, Мексико.

През 1994 г. в Хаити служители на Агенцията за борба с наркотиците (DEA) разследват и няколко генерали, заподозрени във взимането на подкупи и наркотрафик – шефът на въоръжените сили Жан Клод Дюпервал, лейтенант Мишел Франсоа, бивш ръководител на полицията в Порт – о – Пренс, и Макс Пол, директор на пристанищата в Хаити.

Корупцията обхваща всички стожери на властта: президентството, полицията, съдебната система. Националните правителства са разяждани отвътре, което намалява съпротивителните им сили за борба с този феномен. До живееш в струк-

турите на властта без да бъдеш погълнат от тях е изкуство за малцина. Липсата на морални ценности у управляващите, води до обезценяването на ръководните институции. Щом президентите не спазват моралните закони, защо да ги спазват поданиците?!

Усещайки, че **правителствата са загубили опора и авторитет сред обществото**, наркомафията все по – плътно “ обвива “ държавите в своите пипала. Стига се до абсурдни ситуации - наркобарони да плащат на хора от политическия елит, за да се отстрани конкуренцията. Чувството за **безнаказаност** обосновава такова поведение. То е предизвикано и от официалното признание на наркобизнеса от държавата. Колумбийското правителство, например, вече включва приходите от този “отрасъл “ в стойността на Брутният вътрешен продукт³³. **Явно когато държавният апарат не е в състояние да се справи с наркомафията, трябва да я приеме.** Проблемът отдавна е надхвърлил възможностите на националните правителства да се справят с него и се е превърнал в глобален проблем на човечеството. **Борбата с наркомафията не е просто въпрос на ценностите на елита в Латинска Америка, а критерий за нравствения растеж на цялото съвременно човечество.**

Бедността, която нараства след всяка икономически не успяла реформа допринася за дестабилизацията на латиноамериканските общества и улеснява проникването на мафията на всички равнища. Изключителната социална диференциация е основен белег на обществата. В повечето държави над 50% от населението живее в крайна нищета, а общата картина на бедността съставлява 80% от латиноамериканците³⁴. **Зад цифрите стоят конкретни човешки съдби и когато една цивилизация изхвърля зад борда милиони хора, пълни с енергия и сила, това развитие не може да се нарече “цивилизовано”.**

Бедността е причината местното безработно население да отглежда наркотични култури, като коката и опиумният мак. Те са изключително рентабилни, тъй като не изискват много средства, а печалбите са огромни. Брутните приходи от отглеждането на един хектар кока се движат между 3200 и 6400 долара, което е несравнимо повече от печалбите от производството на кафе, какао или царевича. За хората това е въпрос на оцеляване. **Никакви икономически програми и хуманитарни помощи не могат да компенсират печалбата от коката.**

Един прост пример показва значението на наркобизнеса в Латинска Америка. Очакванията, че след американската интервенция в Панама през 1989 г. зависимостта на икономиката от наркобизнеса ще намалее, се оказват напразни. Икономическият растеж е 8 % през 1992, въпреки че 50 % от населението живее в мизерия³⁵. Данните са доказателство за голямата роля на страната в наркотрафика и прането на пари.

Организираните криминални синдикати са изключително жестоки и редовно използват заплахи и подкупи към обществените власти за постигане на целите си. Мафиотските структури от десетилетия са причина за вечните конфликти и мафиотски войни в страната. **Насилието** се е превърнало в съставна част от отношенията между членовете на държавните и нелегалните организации, което затруднява демократизацията на страната. Редица инциденти илюстрират безпощадността на тези организации.

В края на 80-те и началото на 90-те Колумбия се тероризира от Пабло Ескобар, митичният лидер на картела Кали. Той се счита за отговорен за вълна от експлозии на коли в столицата на Колумбия – Богота, включително и експлозията, която убива 4-ма и ранява 117 души³⁶. Също така той е обвинен в убийството на 60 служители на законодателната власт в родния му град Меделин.

Насилието в Колумбия не е от вчера. От 36 години в страната се води гражданска

данска война, която е отнела живота на милиони колумбийци. От репресии в Колумбия загиват годишно десетки хиляди души. Например, през 1990 г. са загинали 11 000 души, 1993 г. - 23 000, от които 5000 по политически причини. Последното десетилетие на XX в. Колумбия е сред световните лидери по убийства.

Най – голямата революционна групировка в страната с около 15 000 членове е **Революционни Въръжени Сили на Колумбия (FARC)**. Тя поддържа строг контрол върху нелегални въздушни коридори, полети с кока и опиумен мак и нарколаборатории.

Друга голяма бунтовническа организация е **Националната Армия за Освобождение (ELN)**, с около 5000 члена³⁷. Дейността им е сходна с тази на FARC, но те контролират значително по – малко територии и пътища за транспортиране на наркотици. Те са съюзник на правителството в битката с FARC, но убиват и грабят за собствена сметка.

Терорът засяга хора от различни социални групи и с различен статут. На 02.11.1995 г. терористи от групировката “Национално Достоянство” убиват Алваро Гомес Уртадо - бивш кандидат – президент, лидер на Консервативната партия и яростен критик на президента Ернесто Сампер относно взаимоотношенията му с наркомафията³⁸.

Наркотрафикът довежда до увеличение на картелите, насието и корупцията в Мексико, особено в градовете по американската граница. Това се дължи на безизходицата, пред която е изправено обществото. Тя е свързана с липсата на перспективи за нормално съществуване. *Бедност, глад и безработица – това са характеристиките на реалният живот на милиони хора в Мексико.* Близостта на американската граница, дава възможност на мексиканците да видят как живеят от другата и страна. Този контраст е определящ за социалните сътресения в страната. Стремешът към по – добър живот води до други средства на препитание, свързани с **асоциални прояви като убийства, безредици, нихилизъм и т.н.**

През 1995 г. в граничните градове е съобщено за около 1000 убийства, свързани с наркотици. Кметът на Хуарес – Рамон Галиндо Нориега заявява, че картелите плащат над 500 000 долара годишно на полицията, политически фигури и правителствени длъжностни лица за защита. *“Аз плащам 2 200 песо (297 долара) на месец. Търговците на наркотици могат да плащат по 1000 долара на седмица за защита. Аз не мога да се конкурирам с тях.”*, казва още Рамон Нориега³⁹. В Тихуана, Мексико повече от 300 души са убити през 1998 г. като се счита, че 75 % от убийствата са свързани с наркотици⁴⁰. През 90-те години град Кулиакан, Мексико придобива печална слава. През 1993 г. 80 души са убити в района на Кулиакан, и се предполага, че насието е свързано с търговията с наркотици⁴¹. В щата Синалоа, където се намира Кулиакан са регистрирани 7000 убийства през последните 12 години, като за повечето се счита, че са свързани с наркотрафикантите.

Контролът над наркопроизводството е поето от терористични организации. В средата на 90-те години, когато Перу се превръща в един от най – големите производители на кокаин в района, отглеждането и обработката на наркопосевите, в районите се контролира от терористичната организация “Sendero Luminoso” (“Сияйната Пътека”). С парите от наркотърговията тя закупува оръжието си⁴². Партизаните от тази групировка избиват известни политици и журналисти, както и много селяни по време на въръжените стълкновения с правителствените сили. Според един перуански социолог “Сендеро луминосо” има около 25 000 бойци и 75 000 подръжници. Въпреки ареста на водача на организацията *Абимаел Гузман*, през септември 1992 г. тя продължава своята дейност. Наследникът му *Хулио Цезар Мецох* носи прозвището “кръвожадният”⁴³.

Най-страшното в действията на терористите е непровокираното насилие. Няколко поколения са свидетели на насилнически действия от страна на партизански отряди, всякакви видове “барети”, “тотон макути”, често в организациите влизат хора, за които убийството е начин на живот. *Бедността е оставила отпечатък върху характера на хората, променила е мисленето им и е превърнала насилието и отмъщението за много хора в “естествено поведение”.* Ножицата между минималната прослойка богати и средни и огромното мнозинство на бедните се разтваря все по-широко и невъзможността на бедните да достигнат богатите ражда отчаяние и омраза, а омразата води до отмъщение.

Парадоксално, но в началото на ХХу *бездомните в Латинска Америка, а и в целия свят* не намаляват, както би трябвало да очаква една “развита цивилизация”. Напротив, както отбелязва и Мишел Сер наблюдаваме картина на все повече бедняци: *”на абсолютните бедняци без никаква надежда, лишени не само от хляб и сол, от лек за всяка болест, от свобода, време и бъдеще, от знание и работа, но и от онова елементарно представяне на себе си във вселената, което съставлява човешкото качество”*⁴⁴. Няма друг начин да се оправдае “еволюцията”, освен да се изключи съществуващата мизерия.

Тъжно е когато един нов век започва с войни. Насилието е факт, пред който никой не може да си затваря очите. Ако бедните и богатите държави не обединят усилията си и заедно, без високомерие и предубеденост не решат проблемите на мафиите и насилието, човечеството ще затъва все повече в наркотици, в несправедливост, в омраза и отмъщение. Едно цивилизовано човечество не може да допусне това.

Бележки:

¹ Rensselaer, W. Lee үүү – “Global research: The Threat of International Drug Trafficking”, m. “Current History”, may 1995 p. 207

² Розенсон, Никол; Шнайдер, Берtrand – “Латинска Америка – противоречие и надежди”, Университетско издателство “Стопанство”, С. 1995г., стр. 82

³ DEA The South American Cocaine Trade: An “Industry” in Transition; Department of Justice, June 1996

⁴ Пак там

⁵ Пенчева Елеонора, Шансовете на демокрацията в Латинска Америка, Лик, 1998, с.267-268.

⁶ Drug Enforcement Administration “The Cali Cartel: The New Kingpins of Cocain”, Nov. 1994

⁷ Gutkin, Steven, “Colombia Arrests Leader of Top Drug Cartel” Washington Post, June 10, 1 / 9 / 95, p. 1; Jean, Schemo Diana, “Colombian Police Kill a Top Drug Traffiker Near Medellin” New York Times, March 7, 1996, p. A7

⁸ DEA Briefing Book, Major Drug Traffickers, p. 39

⁹ DEA Briefing Book, International Drug Centre, Oct. 1999, p. 3

¹⁰ Виж. Пенчева Е. Шансовете на демокрацията ... с.268.

¹¹ Розенсон, Никол; Шнайдер Берtrand – “Латинска Америка – противоречие и надежди”, Университетско издателство “Стопанство”, С. 1995г., стр. 83

¹² DEA The South American Cocaine Trade: An “Industry” in Transition; Department of Justice, June 1996

¹³ DEA The South American Cocaine Trade: An “Industry” in Transition; Department of Justice, June 1996

¹⁴ DEA Briefing Book, International Drug Center, Oct. 1999, p. 5

¹⁵ Пенчева Е. Шансовете на демокрацията...с. 266

¹⁶ Пак там , 107-275.

¹⁷Розенсон, Никол; Шнайдер Берtrand – “Латинска Америка – противоречие и надежди”,

Университетско издателство “Стопанство”, С. 1995г., стр. 29

¹⁸ Declaracion de San Antonio, Centro Peruano de Estudios Internacionales “Peru: Control y Fiscalizacion de Estupefacientes y Lucha contra el Narcotrafico. Normas Internacionales y Nacionales”, Nov., 1992, p. 151

¹⁹ Пак там, с.218-221.

²⁰ Пенчева, Елеонора, “Шансовете на Демокрацията в Латинска Америка”, изд. Лик, стр. 270

²¹ Цит. По кн. На Ел. Пенчева, Шансовете на демокрацията ..., с.256.

²² Rensselaer, W. Lee үүү – “Global research: The Threat of International Drug Trafficking”, м. “Current History”, may 1995 p. 210

²³ Voz de unidad, Sao Paulo,8-13,III,1992

²⁴ Пенчева, Елеонора, “Шансовете на Демокрацията в Латинска Америка”, изд. Лик, стр. 271

²⁵ Пак там

²⁶ в-к Труд, 23 юли 2001г., стр.53

²⁷ News Briefs, “ Money Laundering, Drug Smuggling Still Flourish in Panama “, Feb. 1993

²⁸ Paul Haven, “Colombian president absolved,” *Chicago Sun Times*, June 14, 1996, p. S31

²⁹ Пак там

³⁰ Dyllan, Sam “Colombia Legislators Talk of Amnesty, for Themselves”, New York Times, Feb. 20, 1996

³¹ Seper, Jerry, “ Escobar Aide Teiis DEA of Aristide Bribe “, Washington Post, Oct. 3, 1994, p.1

³² Fineman, Mark “Mexican Army General Arrested on Drug Charges,” *Los Angeles Times (Washington Edition)*, March 18, 1997, p. A3

³³ Rochter, Larry, “Colombia Adjusts Economic Figures to Include Its Drug Crops,” New York Times, June 27, 1999, p. A3

³⁴ Розенсон, Никол; Шнайдер, Берtrand – “Латинска Америка – противоречие и надежди”, Университетско издателство “Стопанство”, С. 1995г., стр. 84

³⁵ Robberson, Tod, “ US. Sounds Alarm on Drug – Linked Corruption in Panama – Again “, Washington Post, 1/31/93, p. A20

³⁶ Farah, Douglas “Bombs Rip Bogota: Cartel Chief Blamed; Terrorism Wave Hurting Anti-drug Plan”, Washington Post, 2 / 16 /93, A23

³⁷ Vogel, T. Thomas, J.R. & Ricks, E. Thomas, “Colombia Army Losses Ground in Drug War”, Wallstreet Journal, June 4, 1998, p.A15

³⁸ Associate Press “Gunmen Kill Politician, Aide in Colombia”, Miami Herald, Nov. 3, 1995, p. A18

³⁹ Moore, Molly and Anderson , John Ward, “Where the Drug Lords hold court,” Washington Post National Weekly Edition, May 6-12, 1996, p. 15

⁴⁰ Chacyn, Richard, “Authorities link drugs to Mexico executions,” Boston Globe, Sept. 19, 1998, p. A1

⁴¹ Golden, Tim, “Violently , Drug Trafficking in Mexico Rebounds”, New York Times 3 / 9 / 83

⁴² Розенсон, Никол; Шнайдер, Берtrand – “Латинска Америка – противоречие и надежди”, Университетско издателство “Стопанство”, С. 1995г., стр. 83

⁴³ Розенсон, Никол; Шнайдер, Берtrand – “Латинска Америка – противоречие и надежди”, Университетско издателство “Стопанство”, С. 1995г., стр. 88

⁴⁴ Мишел Сер, Атлас, Прозорец,1996, с.144